

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності
076 Підприємництво і торгівля за освітньо-професійною програмою Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність

Розробник: Стащук О. В., професор кафедри фінансів, доктор економічних наук,
професор

Погоджено:
Гарант освітньо-професійної програми

Світлана БОРТНІК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Олена СТАЦУК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво та торгівля Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Перший (Бакалавр)	Нормативний
Кількість годин/кредитів ECTS 90/3		Рік навчання 4
		Семестр 7й
		Лекції 36 год.
		Практичні (семінарські) 36 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 12 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 6 год.
	Форма контролю екзамен	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача (-ів)

ПП: СТАЩУК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: професор

Посада: завідувач кафедри-професор кафедри фінансів

Мобільний телефон: +38 (050) 674-85-78

E-mail: Staschuk.Olena@vnu.edu.ua

Розклад занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Освітня компонента «Фінанси суб'єктів господарювання» належить до переліку нормативних дисциплін циклу спеціальної професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність та спрямована на формування у здобувачів системи глибоких обґрунтованих знань з фінансів суб'єктів господарювання, їх операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю, порядком формування фінансових ресурсів підприємств та напрямками їх використання.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

1. Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів знань щодо теоретичних, методичних та організаційних основ формування та використання фінансових ресурсів підприємств, а також набуття вмінь та навичок вирішення практичних проблем оподаткування підприємств, самофінансування, підвищення прибутковості суб'єктів господарювання, руху грошових потоків та здійснення готівкових та безготівкових розрахунків підприємств.

Основними завданнями вивчення дисципліни Фінанси суб'єктів господарювання є: ознайомити здобувачів із теоретичними, методичними та організаційними основами фінансів суб'єктів господарювання та їх місцем в управлінні підприємствами; сформувати у здобувачів комплексну систему знань із здійснення грошових розрахунків підприємствами; опанувати методику розрахунку прибутку підприємств, оптимізації їх витрат, оцінювання ефективності

реальних та фінансових інвестицій суб'єктів господарювання; набути практичних навичок із формування капіталу підприємств різних форм власності, активів, прибутку та оподаткування, а також оцінювання фінансового стану підприємств.

Після завершення вивчення дисципліни студенти зможуть:

- виявляти вплив основних факторів на фінансовий результат діяльності підприємства;
- визначати фінансовий стан підприємства та формувати пропозиції щодо його підвищення;
- аналізувати ефективність операційної, інвестиційної фінансової діяльності на основі руху грошових потоків підприємства;
- застосовувати специфічні методи дослідження у сфері фінансів суб'єктів господарювання;
- володіти ґрунтовними знаннями щодо сучасних теорій фінансування, структури капіталу, дивідендної політики підприємства;
- проводити інтегральну оцінку фінансового стану суб'єктів господарювання, вміти його обґрунтовувати, пропонувати шляхи його підвищення та презентувати результати роботи;
- розробляти практичні рекомендації щодо підвищення прибутковості підприємств;
- ідентифікувати проблеми формування та використання прибутку суб'єктів господарювання;
- володіти методичним інструментарієм оцінювання кредитоспроможності підприємств.

3. Методи навчання: інтерактивні методи (інтерактивна лекція з використанням вербальних та ілюстративно-демонстраційних методів: розповідь, пояснення, презентація, демонстрація, запитання-відповідь), практичні методи (практичні роботи, дискусії, тестування, кейси, ділові ігри).

4. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення. ЗК-2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях: розробка і застосування нових економічних, торговельних, біржових інструментів. ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК-5. Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій: використання цих технологій для налагодження внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків. ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Здатність працювати в команді. ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо. ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Фахові компетентності

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності. ФК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. ФК-3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин. ФК-6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-

правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності. ФК-7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. ФК-8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. ФК-9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур. ФК-11. Здатність аналізувати існуючі й передбачати майбутні економічні процеси у виробництві, підприємницькій структурі, торгівлі, біржовій діяльності. ФК-17. Здатність аналізувати існуючі і передбачати майбутні економічні процеси в підприємницькій, ФК-18. Здатність за допомоги сучасного методичного інструментарію проводити оптимізацію структури капіталу, матеріальних та фінансових потоків підприємства. ФК-19. Здатність встановлювати, підтримувати та розвивати ділові відносини із суб'єктами зовнішнього середовища. Здатність захищати інтереси підприємства в системі торговельного бізнесу. ФК-20. Здатність оцінювати ефективність інноваційноінвестиційних проектів і програм підприємства. Здатність до прийняття інвестиційних рішень щодо вибору напрямів та інструментів інвестування і організації управління інвестиційною програмою та інвестиційним портфелем підприємства. ФК-21. Здатність розробляти систему управління ризиками інноваційно-інвестиційних проектів та програм підприємства. Здатність проводити реструктуризацію портфеля цінних паперів підприємства.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Володіти фундаментальними знаннями щодо економічних процесів та закономірностей функціонування та розвитку підприємства, організації торгівлі та біржової діяльності. ПРН-2. Вміти проводити науково-методологічні дослідження діяльності підприємства, аналіз та оцінку використання його потенціалу в досягненні цілей. ПРН-4. Вміти приймати управлінські рішення щодо формування інноваційноінвестиційного портфеля підприємства. ПРН-20. Здатність проводити факторний аналіз використання ресурсів. Здатність перевіряти додержання нормативних параметрів продуктивності використання ресурсів і формування собівартості продукції.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів суб'єктів господарювання						
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансів суб'єктів господарювання	9	4	4	1	-	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 2. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних форм організації бізнесу	5	2	2	1	-	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 3. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання. Формування власного капіталу.	10	4	4	1	1	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 4. Грошові потоки та організація грошових розрахунків суб'єктів господарювання	6	2	2	1	-	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 5. Доходи і фінансові результати суб'єктів господарювання: формування та розподіл. Самофінансування підприємств	10	4	4	1	1	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 6. Оподаткування підприємств	6	2	2	1	1	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів
Тема 7. Дивідендна політика підприємства	5	2	2	1	-	О, ДС, Т, РЗ / 8 балів

Разом за модулем 1	50	20	20	7	3	56
Змістовий модуль 2. Фінансування підприємства за рахунок позикового капіталу та оцінка його фінансового стану						
Тема 8. Кредитування і розрахунки суб'єктів господарювання	10	4	4	1	1	О, ДС,Т,РЗ / / 10 балів
Тема 9. Фінансове забезпечення та ефективність інвестицій	5	2	2	1	-	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 10. Фінансова звітність суб'єктів господарювання	10	4	4	1	1	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Тема 11. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства	10	4	4	1	1	О, ДС,Т,РЗ / 10 балів
Тема 12. Фінансова санація та банкрутство підприємств	5	2	2	1	-	О, ДС,Т,РЗ / 8 балів
Разом за модулем 2	40	16	16	5	3	44
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Всього годин:	90	36	36	12	6	100

Методи контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О – опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу освітнього компонента є самостійна робота здобувачів з вітчизняною та зарубіжною літературою з підприємництва, торгівлі, корпоративними стандартами та кодексами підприємницької діяльності, нормативно-правовою базою ВНУ імені Лесі Українки.

У процесі навчання здобувачі освіти отримують необхідні знання під час проведення лекційних та практичних занять. Певна частина матеріалу має бути засвоєна здобувачами в процесі самостійної роботи, підготовки до практичних занять та виконання контрольних завдань.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу.

6. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та виконання завдань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1 бал). Обов'язковою є

присутність здобувача на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин. Здобувача повинен системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Зарахування результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), зараховуються за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), які визначають тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf).

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

Оцінювання курсу денної форми навчання

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі усного семестрового екзамену згідно затвердженого розкладу.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компоненту (за 100-бальної шкалою) визначається двома способами як сума складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за іспит.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Питання до екзамену

1. Основи фінансів суб'єктів господарювання.
2. Фінансова діяльність підприємств: зміст та основні завдання.
3. Фінансово-економічні цілі діяльності суб'єктів господарювання.
4. Організація фінансової роботи на підприємстві.
5. Фінансовий механізм підприємства.
6. Класична теорія фінансування суб'єктів господарювання.
7. Неокласична теорія фінансування суб'єктів господарювання.
8. Неінституційна теорія фінансування суб'єктів господарювання.
9. Фінансова діяльність акціонерних товариств.
10. Фінансова діяльність товариств з обмеженою, додатковою відповідальністю та командитних товариств.
11. Фінансова діяльність приватних підприємств.
12. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.
13. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування.
14. Грошові розрахунки в діяльності підприємств.
15. Безготівкові операції та розрахунки.
16. Загальні принципи ведення касових операцій підприємством.
17. Грошові надходження підприємств.
18. Власний капітал суб'єктів господарювання: сутність, функції, складові.
19. Особливості формування власного капіталу акціонерних товариств.
20. Самофінансування підприємств.
21. Прибуток підприємства : особливості формування та використання.
22. Види грошових надходжень з внутрішніх та зовнішніх джерел.
23. Фактори, що впливають на абсолютну суму виручки від реалізації продукції.
24. Сутність податків і їх функції.
25. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні.
26. Оподаткування прибутку підприємств.
27. Платежі за ресурси.
28. Поняття дивідендів та дивідендної політики суб'єктів господарювання.
29. Теорії дивідендної політики.
30. Методики нарахування дивідендів.
31. Форми виплати дивідендів та порядок їх визначення.
32. Визначення потреби в залучених коштах.
33. Характеристика банківського кредиту.
34. Особливості кредитування підприємств банківськими установами.
35. Способи зовнішнього фінансування підприємств.
36. Оцінка кредитоспроможності позичальника.
37. Загальні вимоги до складання фінансової звітності підприємств.
38. Характеристика балансу (звіту про майновий стан) підприємства.
39. Характеристика звіту про фінансові результати підприємства (звіту про сукупний дохід).
40. Характеристика звіту про власний капітал підприємства.

41. Характеристика звіту про рух грошових коштів.
42. Фінансовий стан підприємства: сутність та методи оцінювання.
43. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства.
44. Оцінка рівня фінансової стійкості підприємства.
45. Оцінка рівня ділової активності підприємства.
46. Оцінка показників рентабельності суб'єкта господарювання.
47. Оцінка становища підприємства на ринку цінних паперів.
48. Аналіз грошових потоків підприємства.
49. Оцінка майнового стану підприємства.
50. Криза на підприємстві: сутність та чинники виникнення.
51. Банкрутство підприємства: сутність, причини виникнення та види.
52. Фінансова санація на підприємстві.
53. Якісні методи оцінювання ймовірності банкрутства підприємства.
54. Економетричні моделі оцінювання ймовірності банкрутства підприємства.
55. Антикризове фінансове управління на підприємстві.
56. Методи санації підприємства.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Фінанси підприємств: навч. посібник : практикум / Н.О. Власова, Т.В. П'ятак, Т.І. Кочетова; за наук. ред. проф. Власової Н.О.– Х.: Світ книг, 2020. – 312 с.
2. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
3. Ashar J. What are the main activities in corporate finance? Financial director. 2019. November 8. URL: <https://www.financialdirector.co.uk/2019/11/08/what-are-the-main-activities-in-corporate-finance/>.
4. Jun Chen, Tao-Hsien Dolly King, Min-Ming Wen. Non-executive ownership and private loan pricing. Journal of Corporate Finance. 2020. Vol. 64. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0929119920300821>.
5. Стащук, О., Шостак, Л., & Булик, Д. (2022). БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-29>
6. Стащук О., Жихар Н. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*, №3 (31), 2022. С. 12–17. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-12-17>
7. Стащук О. В., Шматковська Т. О. Фінанси суб'єктів господарювання: конспект лекцій. Луцьк (електронне видання), 2022. 110 с.

Додаткова

1. Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 57-63
2. Кисиль О. Управління фінансовими результатами підприємства//Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал. 2019. №1. URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2019/1/upravlinnya-finansovimi-rezultatami-pidpriyemstva-2/>
3. Рудика В. І., Шпірна Д. С. Формування системи фінансового планування та прогнозування на підприємстві. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/47.pdf
4. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств: навчальний посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
5. Natalia Sytnyk. Management of communicative aspect of motivational philosophy of civil servants in public finance system / Natalia Sytnyk, Olena Gerasymenko //Social and legal aspects of

the development of civil society institutions: collective monograph. Part I. Warsaw: BMT Erida Sp.z.o.o., 2019. P. 437-450

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: веб-сторінка. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
5. Національний банк України URL: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Концепція фінансової безпеки України. URL: <http://www.ufin.com/ua/koncepcia/008.doc>.